

התנגדות איגוד המתכננים להצעת חוק להגבלת כהונתו ותפקידו של מתכנן מחוז

איגוד המתכננים בישראל נוסד לפני כ-40 שנה והינו האיגוד המקצועי בו חברים מרבית העוסקים בתכנון עירוני ואזורי בישראל. חבריו הינם מהמגזר הציבורי, הפרטי והאקדמי. מטרת האיגוד היא לייצג מבחינה מקצועית את ציבור המתכננים בישראל, לפעול למען קידום והכרת המקצוע, וכן לתרום להרחבת והפצת הידע המקצועי בתחום.

הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון – הגבלת כהונתו ותפקידו של מתכנן מחוז), התשס"ט–2009 (פ/1427) של ח"כ מאיר שטרית נדונה בימים אלה. נודע לנו שיש כוונה אף להגיש הצעת חוק ממשלתית לעניין זה. איגוד המתכננים מתנגד נחרצות להצעת חוק זו. אם תאושר, עלולה ההצעה לפגוע באופן חמור באיכות החלטות הועדות המחוזיות. החלטות אשר להן השפעה מכרעת על איכות החיים בישראל.

הצעת החוק שבנדון לוקה במספר פגמים מהותיים: ראשית, היא מציעה לבטל את מינויו של מתכנן המחוז כחבר בועדה המחוזית ולהפכו תחת זאת ליועץ מקצועי בלבד. הצעה זו עומדת בסתירה לצורך הדחוף בחיזוק מקצועי של מוסדות התכנון. בעוד מרבית המומחים ממליצים לתגבר את הועדות המקומיות, שחבריהן כיום הם נבחרו ציבור בלבד, בחברים בעלי הכשרה מקצועית – הצעת החוק הזו מבקשת להחליש את הדרג המקצועי בועדה המחוזית. איגוד המתכננים סבור שחיוני הדבר שמתכנן המחוז יהיה חבר מן המניין, שווה זכויות לכל יתר חברי הועדה המחוזית וזאת לאור הצורך הברור שעמדותיו המקצועיות יקבלו את המשקל הראוי בדיוני הועדה, לרבות במקרים בהם מתגלעים חילוקי דעות והועדה נדרשת לקיים הצבעה.

חשוב להבהיר שתפקידו של מתכנן מחוז הוא להשמיע את הקול המקצועי המאזן בדיוני הועדות המחוזיות. בעוד רוב חברי הועדה האחרים מייצגים אינטרסים מוסדיים או מקומיים – תפקידו של מתכנן המחוז הוא לייצג את האינטרס הציבורי הרחב. כמו-כן, מתכנן המחוז הוא הגורם האחראי על בדיקת התכניות טרם דיון והוא מכין את הצעות ההחלטה לוועדה המחוזית. לפיכך, בקיא מתכנן המחוז בפרטי התכניות המובאות לדיון ובמידת התאמתן למדיניות התכנון המחוזית והארצית.

הנימוק בדברי ההסבר לחוק, לשלילת זכות ההצבעה למתכנן המחוז, כאילו הוא עלול לעמוד בניגוד עניינים, הינו חסר בסיס. מתכנן המחוז הינו פקיד מקצועי של משרד הפנים ואין הבדל מבחינה זו בינו לבין נציגי משרדי הממשלה האחרים החברים בועדה המחוזית.

איגוד המתכננים בישראל

رابطه المخططين في اسرائيل

ISRAEL PLANNERS ASSOCIATION

פגם מהותי נוסף בהצעת החוק הוא קציבת משך כהונתו של מתכנן המחוז לשלוש שנים בלבד, תוך מתן סמכות לשר הפנים להאריך תקופה זו בשלוש שנים נוספות. משך קדנציה של שלוש שנים כברירת מחדל אינה מתאימה לתפקיד מתכנן המחוז. מעבר לעובדה שיש ערך רב לצבירת ניסיון בתפקיד, קשה להפריז בחשיבות ההמשכיות של מדיניות תכנון מחוזית. מתכנן המחוז אחראי על תכנון ארוך הטווח ומטבע הדברים הגבלת תקופת הכהונה ל-3 שנים עלולה לפגוע בטווח הראיה של התכנון.

חילופי גברי תכופים בתפקיד מתכנן המחוז עלולים לגרום לחוסר יציבות, ולפגוע ברציפות התכנונית, אשר כה נחוצה לציבור היזמים, למתכננים ולציבור הרחב. נסיון העבר מלמד שבכל פעם שמתכנן מחוז מתחלף, תכניות רבות מוקפאות, שכן מגיע מתכנן חדש עם ראייה אחרת, אשר עליו ללמוד הנושאים מחדש. לפיכך קציבת כהונה לתקופה קצרה תוביל בהכרח להארכת תהליכי אישור תכניות, בניגוד לרפורמה בתכנון המקודמת בימים אלה ביוזמת הממשלה.

בנוסף, מתכנן המחוז הוא עובד ציבור העוסק בהחלטותיו היומיומיות ב"חלוקת העושר" ובהשבחת נכסים, לפיכך על החלטותיו להיות נקיות מכל רבב. קציבת משך כהונתו לתקופה כה קצרה תוך מתן סמכות לשר הפנים להאריכה עלולים להטות את שיקוליו של מתכנן המחוז ולפגוע בדבקותו באמות המידה המקצועיות. בחינת ההצדקה לקציבת תקופת כהונתו של מתכנן מחוז, מן הראוי שתיערך במסגרת בחינה כוללת של משך כהונתם של עובדי מדינה בכירים. אין מקום לייחד הצעת חוק לקציבת כהונתו של מתכנן מחוז. יש לציין שכיום מועסקים ממילא רוב מתכנני המחוזות במשרד הפנים בחוזים אישיים קצובים בזמן.

בימים אלה מקודמת כאמור הרפורמה בתכנון אשר במסגרתה נערכים דיונים על סמכויות, הרכב ואופן פעילות מוסדות התכנון. מכיוון שכך, לבטח אין מקום כעת לקדם הצעת חוק העוסקת באותו נושא. לאור כל האמור לעיל, מתנגד איגוד המתכננים בתוקף להצעה להגביל את סמכויותיו ומשך כהונתו של מתכנן המחוז.

בכבוד רב,

עמוס ברנדייס

אדר' ומתכנן עמוס ברנדייס

יו"ר איגוד המתכננים בישראל